

Ko e Fononga Faka'osi mo Tuenoa 'a e Fakamo'uí

Fai 'e Chakell Wardleigh
Ngaahi Makasini 'a e Siasí

‘I he mo’ui fakamatelie ‘a e Fakamo’uí, na’á Ne fai ha ngaahi fononga lahi—ko ‘Ene hā’ele mei Pētelihema ki ‘Isipite He’ene kei valevalé, ko ‘Ene fononga ‘aho ‘e 40 ‘i he toafá, ko ‘Ene ngaahi fononga ke akonaki, fai-fakamo’ui, mo tuku tāpuaki ‘i he tukui fonuá, koló mo e tukui ‘apí lolotonga ‘Ene ngāue fakafaifekau, mo ha ngaahi me’a kehe lahi. Ka ‘oku ‘i ai ha fononga ‘e taha na’e pau ke fakahoko tokotaha pē ‘e he Fakamo’uí, pea ko ha fononga ia ko Ia pē na’á Ne lava ‘o katekiná.

ECCE HOMO, TĀ ‘E LOUIS ROYER, RIJKSMUSEUM

“Oku tau fakamanatua ‘i he Sāpate Toetu’ú ‘a e me’a na’e tatali fuoloa ki ai mo nāunau’ia taha ‘i he hisitōlia ‘o e māmaní.

“Ko ha ‘aho ia na’á ne liliu ‘a e me’a kotoa pē.

“Na’e liliu ‘eku mo’uí ‘i he ‘aho ko iá.

“Na’e liliu ho’o mo’uí.

“Na’e liliu mo e iku’anga ‘o e fānau kotoa ‘a e ‘Otuá.”

Palesiteni Tieta F. Ukitofa, Tokoni Ua ‘i he Kau Palesitenisi ‘Uluaki,
“Ko e Me’a’ofa ‘o e ‘Alo’ofá,” *Liahona*, Mē 2015, 107.

Simon Dewey

‘A EKU TAMAI, TĀ ‘E SIMON DEWEY

Mamahi Tā’e-Hano-Tatau

“Oku ‘ikai lava ke mahino ki he ‘atamai ‘o e tangatá ‘a e mahu’inga kakato ‘o e me’a na’e fakahoko ‘e Kalaisi ‘i Ketisemaní.

“Oku tau ‘ilo’i na’á ne tauta’a ko e ta’ata’a mei he ava kotoa pē ‘o hono kilí ‘i He’ene inu ‘a e totoka ‘o e ipu kona ko ia ne ‘oange ‘e He’ene Tamaí kiate Iá.

“Oku tau ‘ilo’i na’á Ne mamahi’ia, ‘i he sinó mo e laumālie fakatou’osi, ‘o lahi ange ia ‘i he mamahi ‘e lava ke a’usia ‘e ha tangata, tuku kehe pē ‘a e maté.

“Oku tau ‘ilo’i na’e totongi ‘e He’ene mamahi ‘a e ngaahi fie ma’u ‘a e fakamaau totonú ‘i ha founga ‘oku ‘ikai mahino kiate kitautolu, fakamo’ui e ngaahi laumālie kuo fakatomalá mei he mamahi mo e ngaahi tautea ‘o e angahalá, pea foaki e ‘alo’ofá kiate kinautolu ‘oku tui ki Hono huafa mā’oni’oni.

“Oku tau ‘ilo’i na’á Ne tokoto ‘i he kekelelé kuo vaivai ‘aupito, ko e fakatupu ‘e he ngaahi mamahi ‘o ha kavenga ta’efakangatangata, ke Ne tetetete peá Ne loto ke ‘oua na’á Ne inu ‘i he ipu mahí.”

‘Eletā Bruce R. McConkie (1915–85) ‘o e Kōlomu ‘o e Kau ‘Aposetolo ‘e Toko Hongofulu Mā Uá, “The Purifying Power of Gethsemane,” *Ensign*, May 1985, 9.

Faka’aonga’i Fakatāutahá: Neongo ‘oku ‘ikai ke tau fakatokanga’i ma’u pē, ka na’e fepaki e Fakamo’uí mo e fa’ahinga kotoa pē ‘o e mamahi lolotonga e Fakalelé. ‘Oku mahino kiate Ia ‘a e mamahi fakatu’asino kotoa pē, mei ha fo’i hui ‘oku mafesi, ki he ngaahi mahaki fakaesino ‘oku tōtu’á. Na’á Ne ongo’i e fakapo’uli mo e siva ‘a e ‘amanakí ‘i he ngaahi mahaki fakae’atamai hangē ko e loto-māfasiá, loto-hoha’á, ma’unimaá, tuenoá, mo e loto-mamahí. Pea na’á Ne ongo’i e mata’ikafo fakalaumālie kotoa pē koe’uhí na’á Ne to’o kiate Ia e ngaahi angahala kotoa pē ‘o e fa’ahinga ‘o e tangatá.

Na’e akonaki ‘a ‘Eletā Tēvita A. Petinā ‘o e Kōlomu ‘o e Kau ‘Aposetolo ‘e Toko Hongofulu Mā Uá ‘o pehē, “Mahalo pē ‘i ha momentiti ‘o e loto-fo’i te tau kaila ai ‘o pehē, “Oku ‘ikai ‘ilo’i ia ‘e ha taha. ‘Oku ‘ikai mahino ia ki ha taha. Ka ‘oku ‘afio’i mo mahino lelei ia ki he ‘Alo’o e ‘Otuá he na’á Ne tomu’a ongo’i pea fuesia ‘etau ngaahi kavenga fakafō’ituitui” (“Ke Nau Lava ‘o Fua Fai-ngofua ‘Enau Kavengá,” *Liahona*, Mē 2014, 90).